

9. júla 1994 zomrel tragicky na diaľnici na ceste z Paríža na juh francúzsky filozof Philippe Soulez, manžel Antonie Soulezovej. Slovenskí filozofi sa s ním mohli zoznámiť na letných školách v Chantilly (júl 1992), v Pile a v Bratislave (september 1993). V Pile mal referát o postoji filozofov k 1. svetovej vojne, ktorá mala podľa jeho slov za následok „deštrukciu európskeho filozofického priestoru“. Popri práci o Bergsonovi sa sústavne zaoberal problematikou vojen dvadsiateho storočia a reakciou filozofov na ne. Z konferencií, ktoré na túto tému organizoval, vyšli dva zborníky: *Les philosophes et la première guerre mondiale* a *Les philosophes et la deuxième guerre mondiale* (Paríž, Presses de l'Université de Paris VIII); tretí, venovaný filozofom a dekolonizácii, čaká na vydanie. Philippe Soulez pripravoval ďalšiu konferenciu o filozofoch a studenej vojne.

S jeho reflexiou o vojnách 20. storočia súvisí aj jeho dizertačná práca (Paríž 1989, Presses Universitaires de France), za ktorú dostal cenu Francúzskej Akadémie. Na základe archívneho štúdia vo Washingtone, v Paríži a v amerických knižniciach v nej podrobne rozoberá Bergsonove americké politické misie za prvej svetovej vojny, okrem iného aj rozhovory Bergsona s Masarykom a zákulisie intervencie československých légii v revolučnom Rusku, veci pravdepodobne aj českým a slovenským historikom neznáme. Philippe Soulez analyzuje Bergsonove politické myslenie a odpovedá tak na Politzerov pamflet¹. Knihu uzatvára Bergsonovou analýzou nacizmu, pričom dáva do protikladu Heideggera a Bergsona a zdôrazňuje Bergsonovu solidaritu s prenasledovanými Židmi².

V posledných rokoch pracoval P. Soulez na obsiahlej bergsonovskej biografii, ktorá je z troch štvrtín hotová. Dúfajme, že sa nájde niekto, kto by ju dokončil.

Ako hovorí o priateľovi, ktorého som po dlhé roky dôverne poznal a ktorého osud bol tak nečakane a brutálne pretrhnutý? Patrím do krúžku priateľov – pravidelných návštevníkov Soulezovho domu, kde sa stretávajú filozofi, literáti, umelci a návštevníci z cudziny. Philippa som spoznal tesne pred našim odchodom do Tuniska; bol vtedy s Antoniou na Tuniskej univerzite, kde som prišiel na tri roky ako docent. Obidvaja nás prijali s otvorenou náručou, ponúkli prechodné ubytovanie a všemožne nám pomáhali vžiť sa do nového prostredia. Po návrate z Tuniska bol Philippe docentom, neskôr profesorom na univerzite Paríž VIII (Vincennes, neskôr Saint Denis). Zaoberal sa politickou filozofiou a v šesťdesiatych-sedemdesiatych rokoch bol jedným z pramalého počtu francúzskych filozofov, ktorí nepodľahli vábničkám althusserizmu a maoizmu. Už v šesťdesiatych rokoch navštívil Čínu

¹ Ján Šebestík: *La fin d'une parade philosophique: le bergsonisme* (Paríž 1929).

² Napriek rôznym legendám pripomína Philippe Soulez, že hoci sa Bergson na konci života priblížil katolicizmu, nedal sa pokrstiť.

a neskôr strávil rok v čiernej Afrike. Bol činný v Asociácii Ján Hus, ktorá organizovala a organizuje styky medzi francúzskymi a slovenskými a českými filozofmi. Nikdy nezabudnem na nekonečné diskusie s neobyčajne nadaným filozofom a milým človekom; ostáva trpké pomyslenie na osud, ktorý zrazu ukončil tak sľubne započatú mysliteľskú dráhu.

Ján Šebestík

Ján Šebestík
C.N.R.S.
80. rue des Morillons
F-75015 Paris
France